

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

ISR D

PŘEDSTAVENÍ VÝZKUMU ISR D4

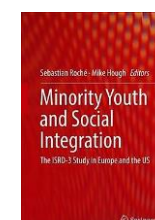
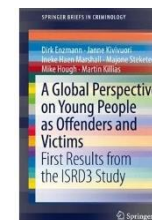
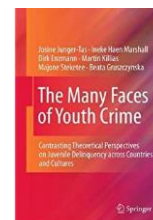
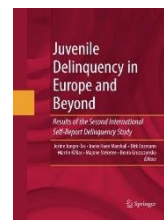
ZUZANA PODANÁ
FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

XI. kriminologické dny, Plzeň, 20. 6. 2024

○ PROJEKTU ISRD

- ISRD1 (1991-1992)
 - 11 zemí (Evropa + USA), bez ČR
- ISRD2 (2005-2007)
 - 31 zemí (25 evropských zemí), N=67,883
- ISRD3 (2012-2019)
 - 34 zemí (24 evropských), N=85,017
- ISRD4 (2020-2024)
 - cca 30+ zemí

PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU ISRD

- ISRD = International Self-Report Delinquency (Mezinárodní výzkum delikvence mládeže)
- 4 vlny výzkumu, aktuálně probíhá ISRD4
- Výzkumný design ISRD
 - výzkum mládeže realizovaný na školách (ve věku cca 12-17 let)
 - metoda selfreportu
 - dříve papírové dotazníky, postupně přechod na online dotazník
 - obvykle výběr 2 velkých měst v každé zemi (příp. rozšíření, či národní výběry)
- Hlavní cíle projektu ISRD
 - získat lokální a mezinárodní komparativní data o mládeži postihující delikvenci, viktimizaci, problémové chování & různé teoreticky relevantní faktory vztahující se k těmto fenoménům
 - empirické testování kriminologických teorií na mezinárodních datech
 - doporučení pro prevenci, sociální politiku...

TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ ISRD4

- Základní témata (společná pro všechny vlny ISRD)
 - delikvence, viktimizace, problémové chování
 - sociodemografika, vybrané sociální a individuální faktory (rodina, škola, volný čas, přátelé, sebekontrola, morálka...)
 - teoretická východiska: teorie soc. vazeb, teorie rutinních aktivit, situation action theory (od ISRD3) aj.
- Témata specifická pro ISRD4
 - kyberkriminalita a kyberviktimizace
 - online aktivity a online identita
 - menšinová identita a diskriminace, pomsta aj.
- Český modul v ISRD4 – ukrajinští uprchlíci

METODOLOGIE PROJEKTU ISRD4

Hlavní šetření na školách

- Volba 2 měst (velké a středně velké; ČR: Praha a Plzeň)
- Online self-reportový dotazník, náhodný výběr celých tříd
- 4 ročníky zahrnující 13-17leté (ČR: 8.-9. ročníky ZŠ a 1.-2. ročníky SŠ)
- Vzorek: min. 900 dětí z každého města

Doplňkový internetový sběr

- Zkrácená verze hlavního dotazníku, starší respondenti (ČR: 16-21 let)
- Nepravděpodobnostní výběr – metodologický experiment (ČR: online panel)

REALIZACE ISRD4 V ČESKU

- Katedra sociologie FF UK, financováno FF UK
- Sběr dat na školách: 2-6/2023
 - 62 škol, 104 školních tříd, 2,125 studentů
 - vážení dat (město, ročník, typ školy, pohlaví) → odhady pro populaci studujících v Praze a v Plzni v 8.-9. ročnících ZŠ a 1.-2. ročnících SŠ
- Sběr dat doplňkového online šetření: 11/2023
 - sběr na online panelu – respondenti poskytnuti agenturou Talk Online Panel
 - 1,594 respondentů ve věku 16-21 let
 - vážení dat (věk, pohlaví, NUTS2) → odhady pro populaci ČR ve věku 16-21 let

VÝHODY A LIMITY DAT ISRD4

Výhody

- jedinečná kriminologická data
- komparabilita v čase i mezinárodně
- selfreportová data

Limity

- omezení na 2 velká města
- míra non-response na úrovni škol (48 % ředitelů škol odmítlo účast)
 - non-response na úrovni dětí minimální (3 %), nesouhlas rodičů také minimální (< 0,5 %)
- omezení selfreportových dat
- omezení daná mezinárodním projektem (vysoká standardizace)
 - specifická situace sběru v souvislosti s epidemií Covid-19 u některých zemí

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

ISR D

ZKUŠENOSTI ADOLESCENTŮ S DELIKVENCÍ A VIKTIMIZACÍ

ZUZANA PODANÁ
FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

XI. kriminologické dny, Plzeň, 20. 6. 2024

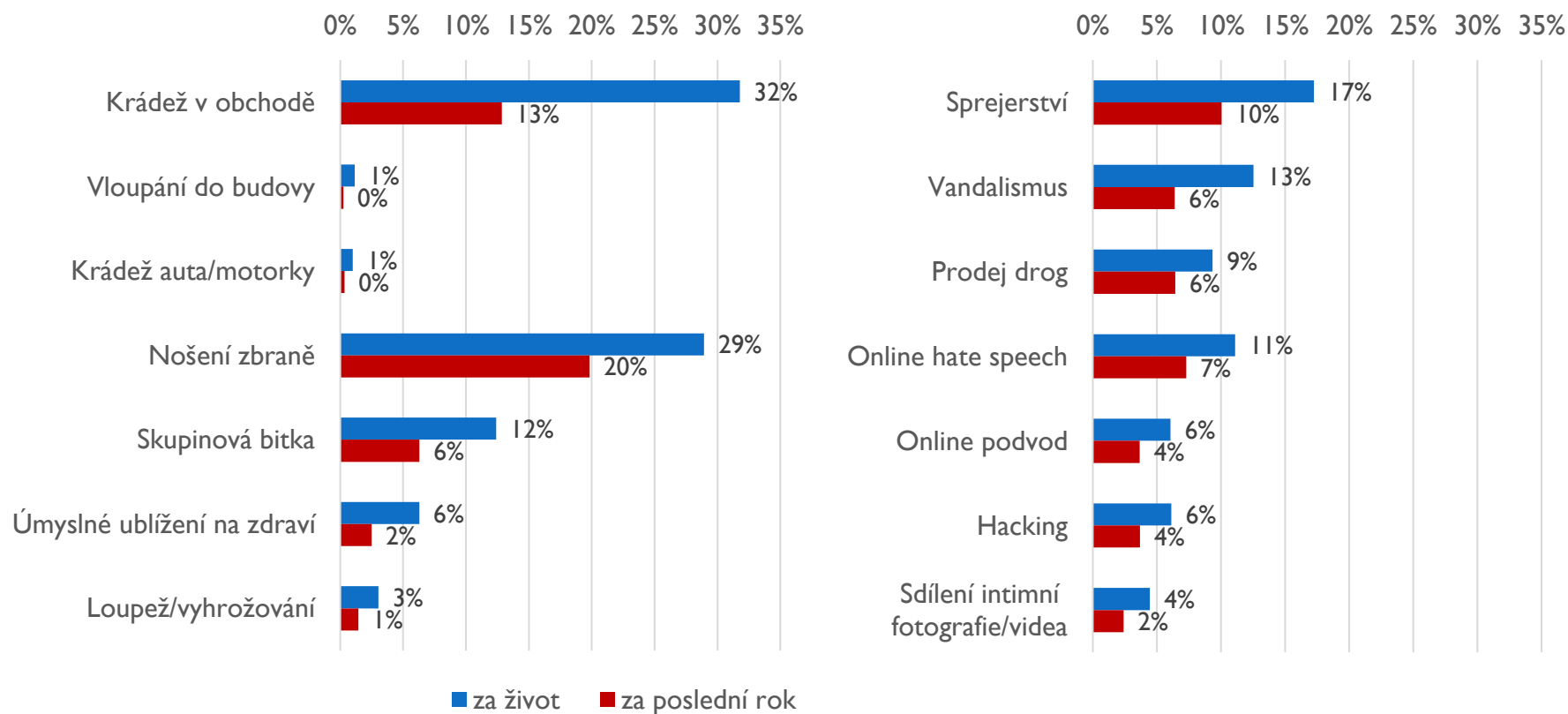
Obsah prezentace

- Delikvence
 - základní výsledky ISRD4 (šetření na školách)
 - srovnání ISRD4 a ISRD3
 - **vždy prezentovány výsledky vážených dat**
- Viktimizace
 - základní výsledky ISRD4 (šetření na školách)
 - srovnání ISRD4 a ISRD3
 - **vždy prezentovány výsledky vážených dat**

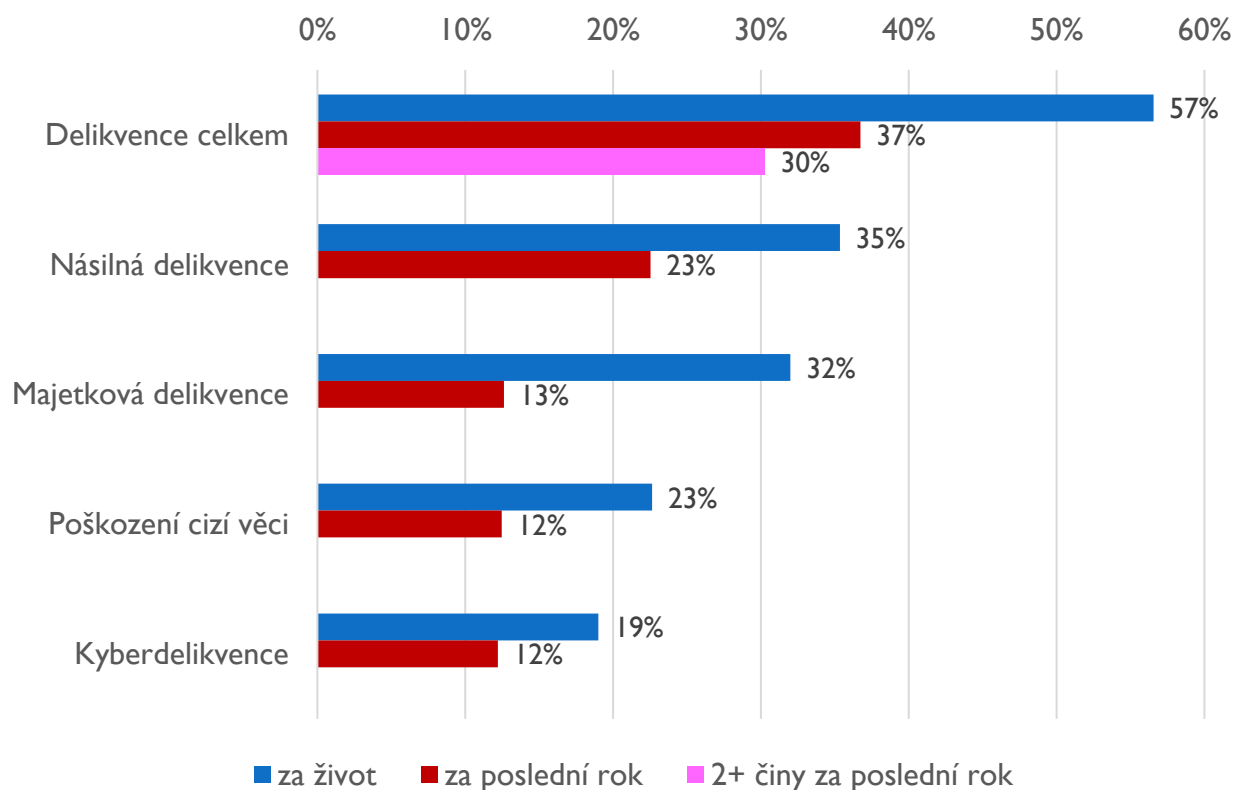
Znění otázek na delikvenci

Typ	Delikt	Formulace otázky
MAJETKOVÁ	krádež v obchodě	Ukradl/a jsi někdy něco v obchodě nebo supermarketu?
	krádež auta/motorky	Ukradl/a jsi někdy motorku nebo auto?
	vloupání do budovy	Vloupal/a ses někdy do domu nebo jiné budovy s cílem něco ukrást?
NÁSILNÁ	skupinová bitka	Účastnil/a ses někdy skupinové bitky na ulici nebo na jiném veřejném místě, jako je nákupní centrum nebo sportovní stadion?
	nošení zbraně	Nosil/a jsi s sebou někdy zbraň, třeba hůl, obušek, nůž nebo pistoli pro vlastní ochranu nebo k napadení někoho jiného?
	loupež/vyhrožování	Použil/a jsi někdy zbraň, násilí nebo hrozbu násilím k tomu, aby ti někdo vydal peníze nebo nějakou věc?
	úmyslné ublížení na zdraví	Zbil/a jsi někdy někoho nebo někomu ublížil/a holí, obuškem, nožem či pistolí natolik vážně, že byl zraněn?
KYBERKRIMINALITA	sdílení intimní fotografie/video	Sdílel/a jsi někdy online intimní fotku nebo video někoho, kdo nechtěl, aby toto ostatní viděli?
	online hate speech	Poslal/a jsi někdy na sociálních sítích urážlivé zprávy nebo komentáře o něčí rase, etnické příslušnosti nebo národnosti, náboženství, genderové identitě, sexuální orientaci nebo z podobných důvodů?
	online podvod	Použil/a jsi někdy internet, e-mail nebo sociální síť k podvedení nebo oklamání druhých (jako je phishing, prodej bezcenných nebo nelegálních věcí atd.), abys vydělal/a peníze?
	hacking	Hacknul/a jsi nebo naboural/a ses někdy do soukromého účtu nebo počítače za účelem získání dat, získání kontroly nad účtem nebo zničení dat?
OSTATNÍ	sprejerství	Pomaloval/a jsi někdy bez povolení zeď, vlak, metro nebo autobus (graffiti)?
	vandalismus	Poškodil/a jsi někdy úmyslně nějakou věc, třeba autobusovou zastávku, okno, auto nebo sedadlo ve vlaku či autobuse?
	prodej drog	Prodával/a jsi někdy drogy nebo někomu pomáhal/a prodávat drogy?

Jednotlivé delikty – prevalence celoživotní a za poslední rok

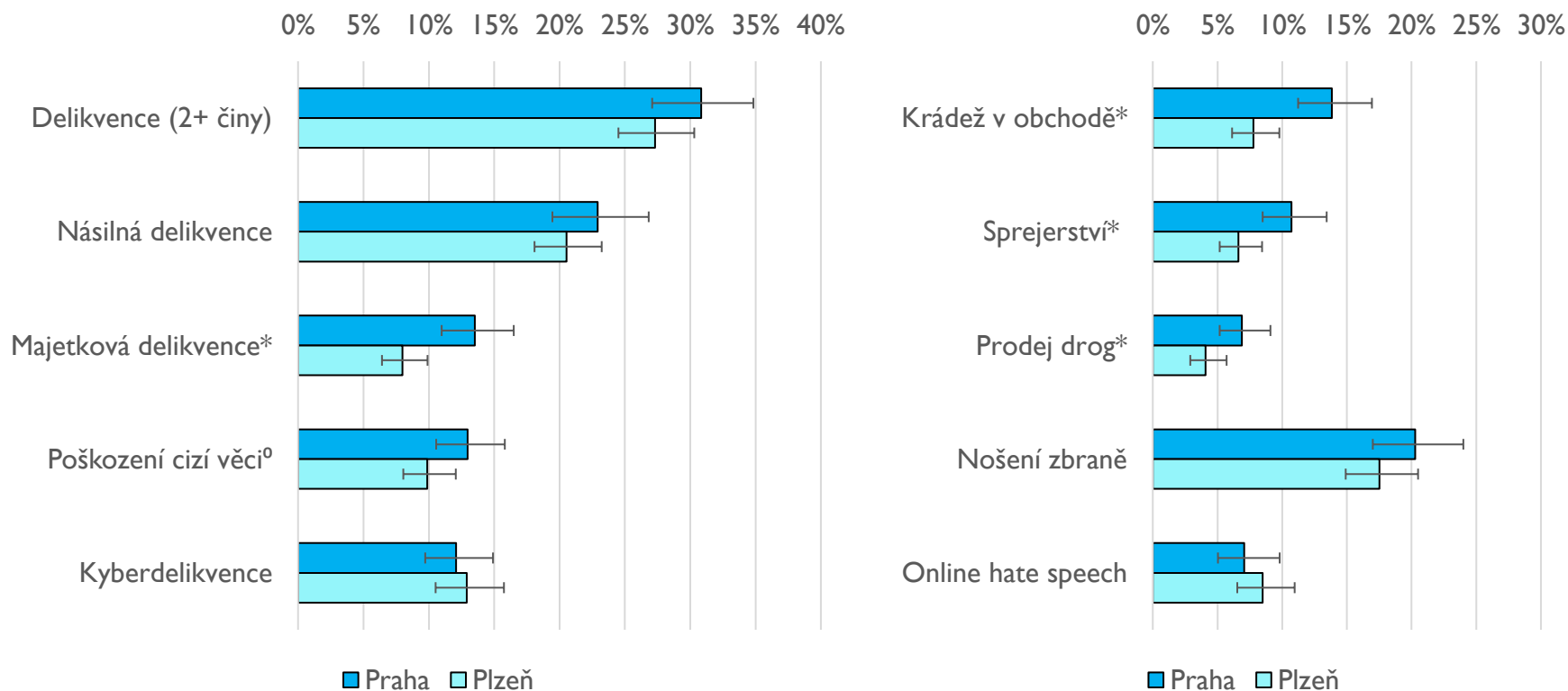

Souhrnné indexy delikvence – prevalence celoživotní a za poslední rok

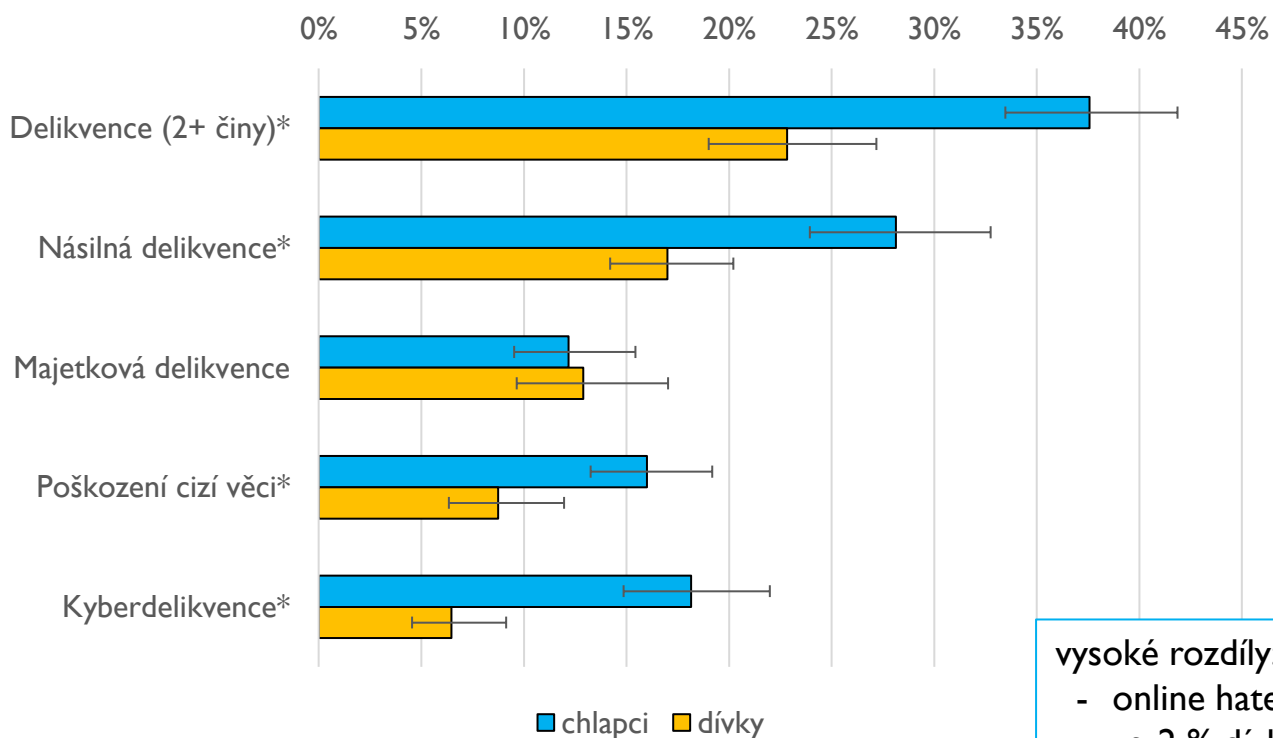
Praha vs. Plzeň

(prevalence delikvence za poslední rok)

* $p < 0,05$; ° $p < 0,10$

Prevalence delikvence za poslední rok podle pohlaví

* $p < 0,05$

vysoké rozdíly:

- online hate speech (13 % chlapci vs. 2 % dívky)
- nošení zbraně (25 % vs. 15 %)
- vandalismus (10 % vs. 3 %)
- skupinová bitka (9 % vs. 3 %)

Signifikantní rozdíly v delikvenci za poslední rok podle...

ročníku, věku (14-16letí)

- žádné (ani indexy, ani jednotlivé činy)

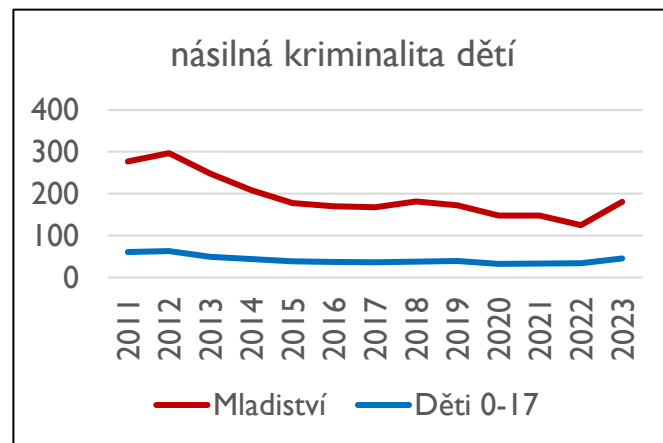
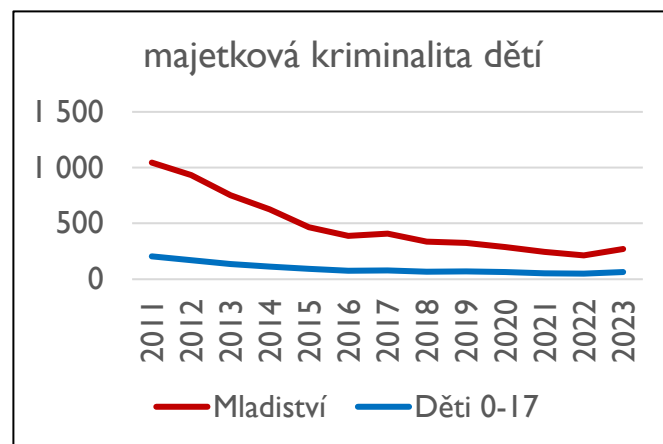
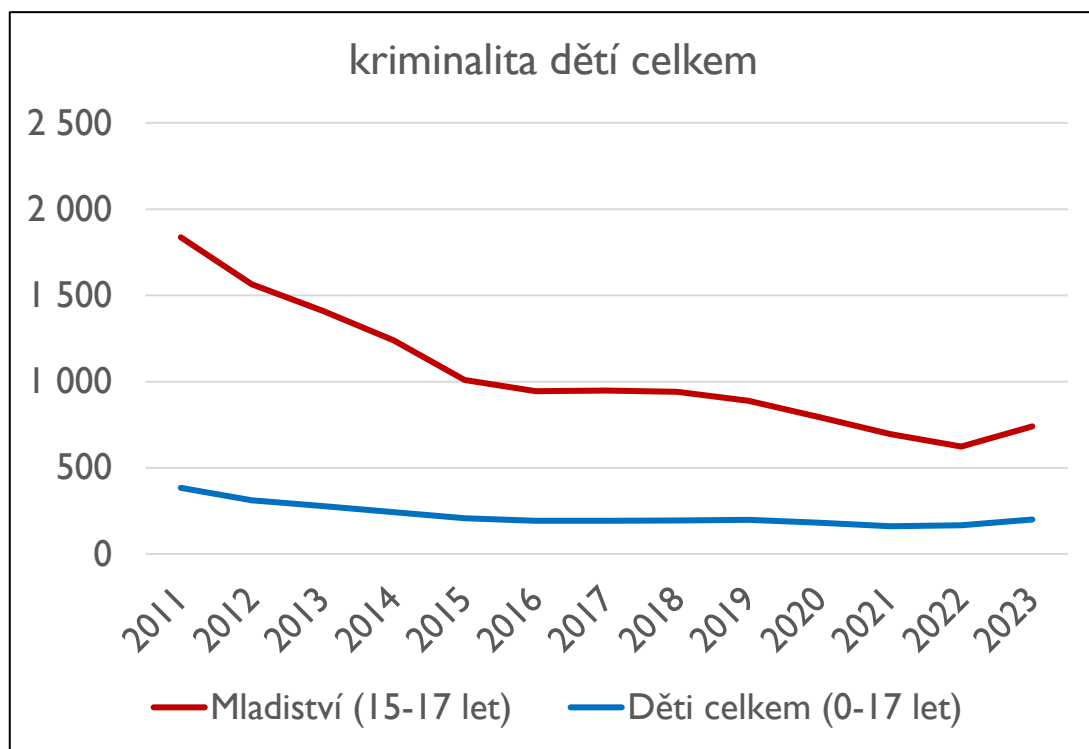
typu školy – 8.-9. ročníky ZŠ

- INDEXY: poškození cizí věci – ZŠ 11 %, gymnázia 2 %
- ČINY: sprejerství (10 % vs. 4 %); vandalismus (7 % vs. 2 %); online hate speech (8 % vs. 3 %)

typu školy – 1.-2. ročníky SŠ

- INDEXY: násilná delikvence – gymnázia 16 %, SŠ s maturitou 21 %, učební obory 34 %
- ČINY: skupinová bitka – gymnázia 2 %, SŠ s maturitou 6 %, učební obory 20 %

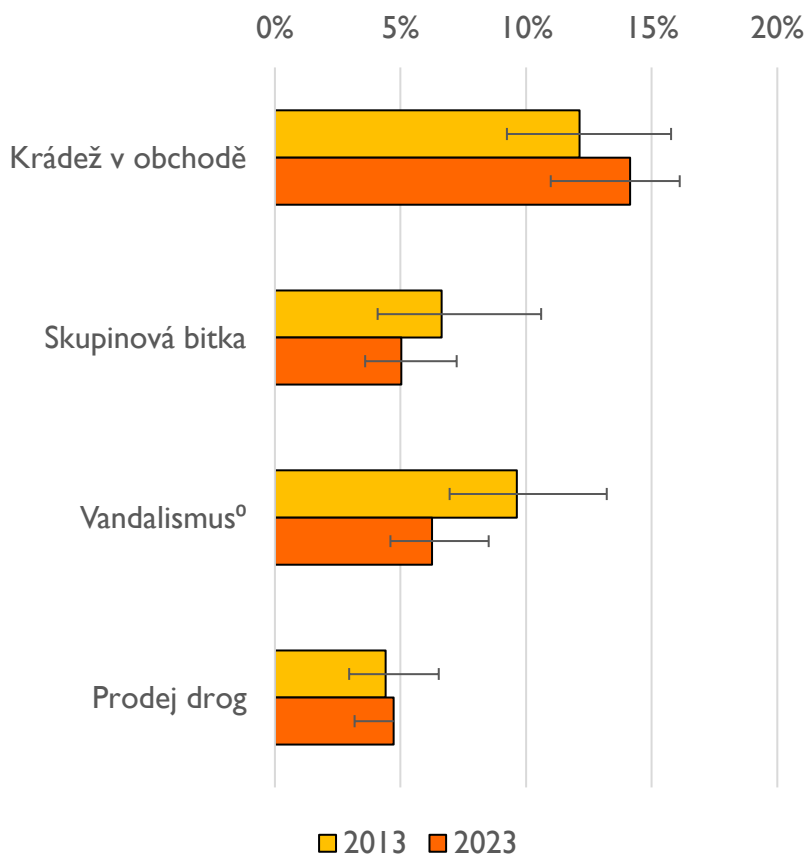
Vývoj kriminality dětí na základě policejních statistik (počet činů na 100.000 dětí)

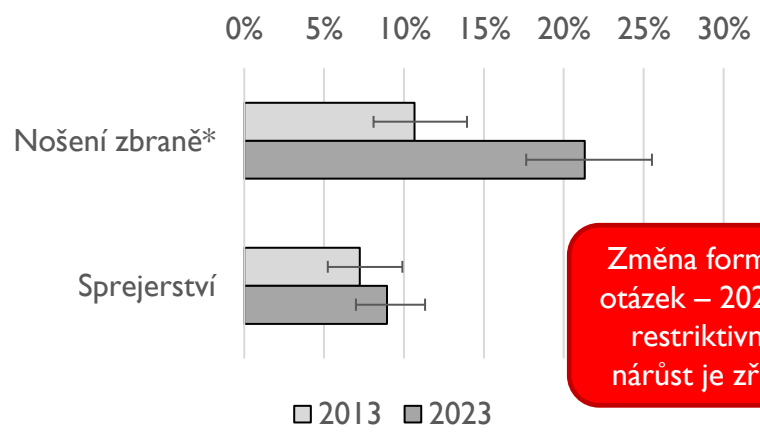
Srovnání ISRD3 a ISRD4, tj. roky 2013 a 2023

- Co lze porovnávat
 - 8.-9. ročníky z Prahy a Plzně, vážená data
 - pouze některé delikty
- Limity srovnání
 - drobné, ale i větší změny ve formulaci otázek
 - změna designu – přechod z papírového na online dotazník (může mít určitý vliv – zahraniční experimenty nepřinášejí konzistentní výsledky, zda ano či ne)

Srovnání delikvence za poslední rok v ISRD3 a ISRD4

	2013	2023
Vloupání do budovy	0,5%	0,1%
Krádež auta/motorky	0,2%	0,2%
Loupež/vyhrožování	0,4%	1,8%
Úmyslné ublížení na zdraví	1,0%	1,7%

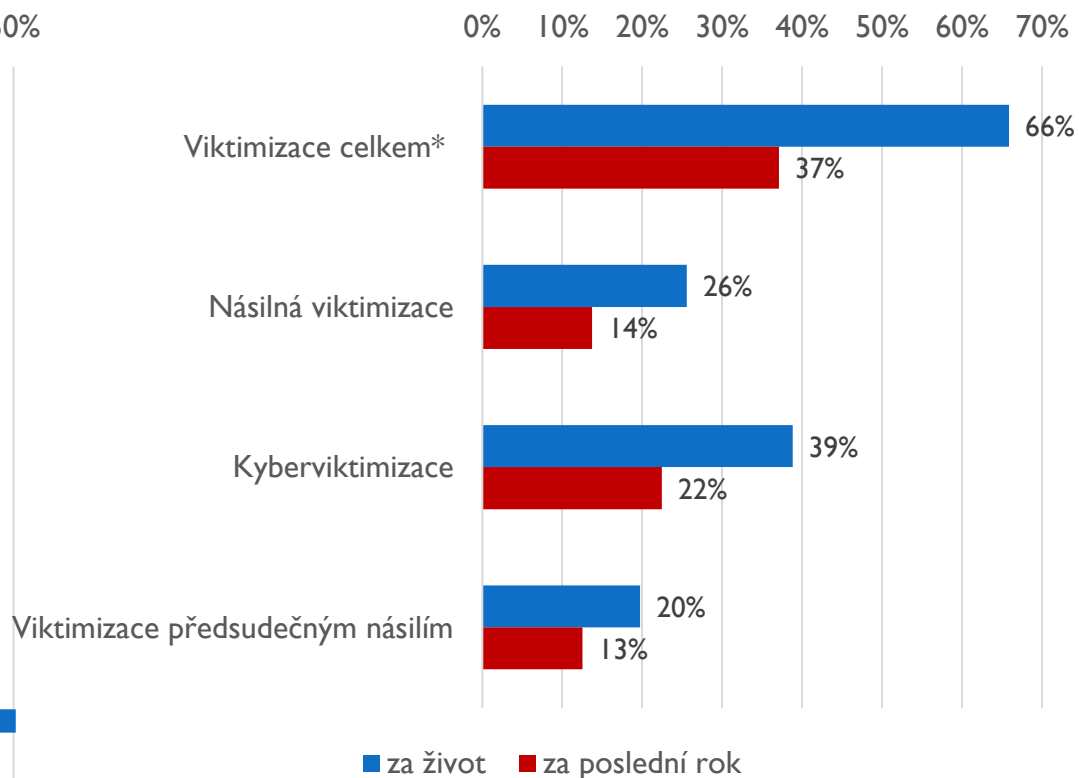
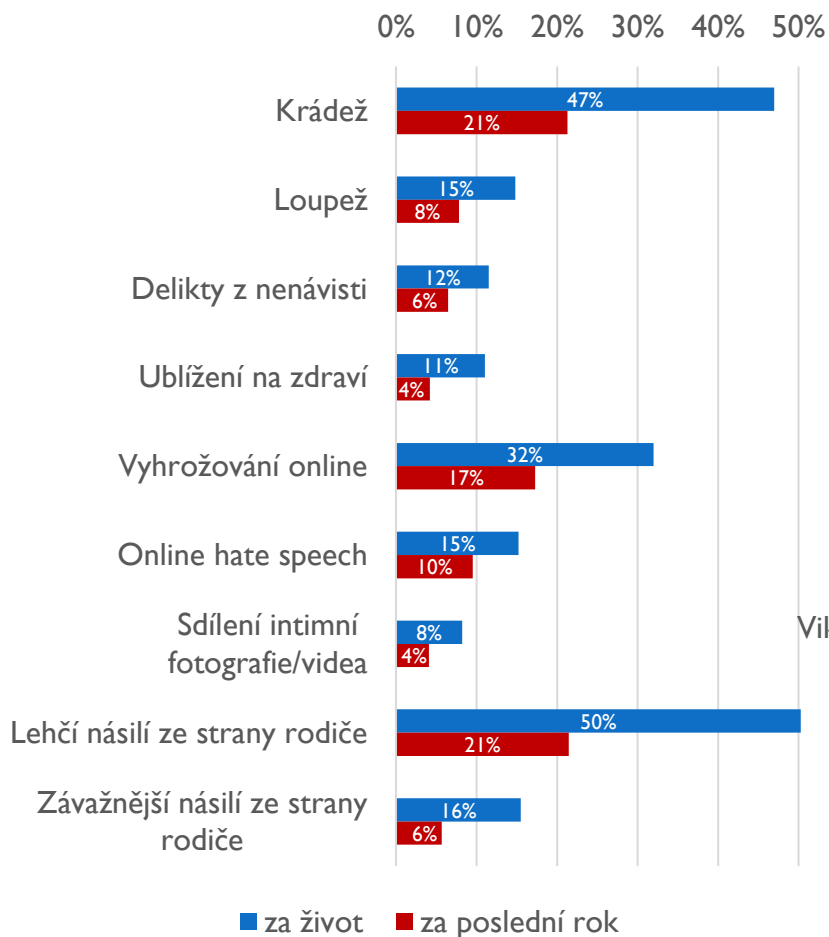
Změna formulace otázek – 2023 více restriktivní (tj. nárůst je zřejmý)

* p < 0,05; ^o p < 0,10

Znění otázek na viktimizaci

Delikt	Formulace otázky
krádež	Bylo ti někdy něco ukradeno (např. kniha, peníze, mobilní telefon, sportovní vybavení, kolo...)?
loupež/vyhrožování	Použil proti tobě někdy někdo zbraň, násilí nebo hrozil násilím, aby od tebe získal peníze nebo nějakou věc?
ublížení na zdraví	Zbil tě někdy někdo nebo ti ublížil klackem, obuškem, nožem či pistolí natolik vážně, že jsi byl/a zraněn/a?
delikty z nenávisti	Vyhrožoval ti někdy někdo, že ti ublíží, nebo tě fyzicky napadl kvůli tvé rase, etnickému původu nebo národnosti, náboženství, genderové identitě, sexuální orientaci nebo z podobných důvodů?
online hate speech	Poslal ti někdo někdy na sociálních sítích urážlivé zprávy nebo komentáře o tvé rase, etnickém původu nebo národnosti, náboženství, genderové identitě, sexuální orientaci nebo z podobných důvodů?
vyhrožování online	Vyhrožoval ti někdy někdo na sociálních sítích?
sdílení intimní fotografie/videoa	Zveřejnil, sdílel nebo přeposlal někdo tvoji intimní fotku nebo video s tebou, které jsi nechtěl/a, aby ostatní viděli?
násilí ze strany rodiče	Stalo se někdy, že tě tvá matka či otec (včetně nevlastních) udeřili nějakým předmětem, dali ti pěstí, silně tě koplí nebo tě zbili (včetně případů, kdy to bylo za trest)?

Prevalence viktimizace – celoživotní a za poslední rok

* bez lehčího násilí ze strany rodiče

Signifikantní rozdíly ve viktimizaci za poslední rok podle...

Pohlaví

- pouze 2 ČINY: loupež (více chlapci); lehčí násilí ze strany rodiče (více dívky)

Ročníku

- pouze 2 ČINY: online hate speech, lehčí násilí ze strany rodiče (vyšší v 8.-9. ročnících)

Věku (14-16letí)

- pouze 2 ČINY: sdílení intimních materiálů (méně 15letí); lehčí násilí ze strany rodiče (klesá s věkem)

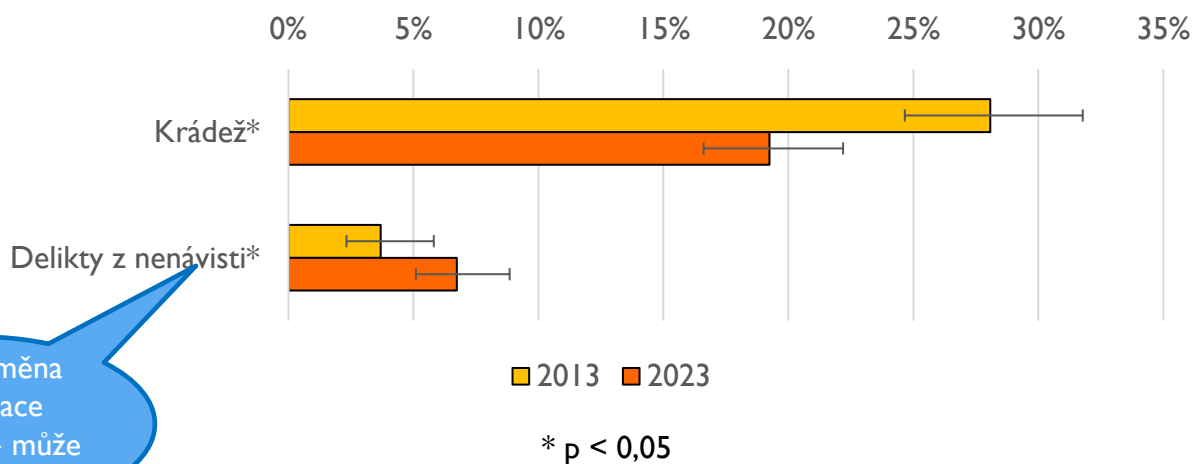
Typu školy – 1.-2. ročníky SŠ

- INDEXY: násilná viktimizace, předsudečné násilí (více učební obory)
- ČINY: ublížení na zdraví, krádež, delikty z nenávisti (více učební obory)

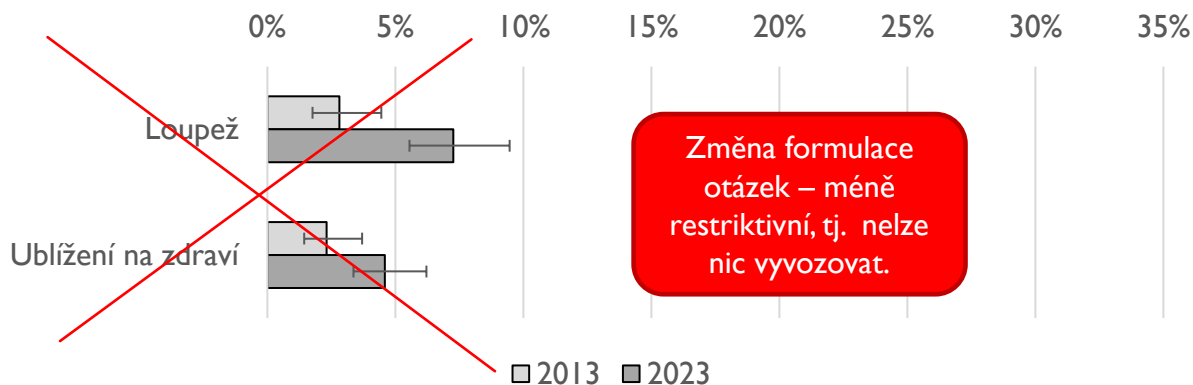
Žádné rozdíly:

- Praha vs. Plzeň
- typ školy (8.-9. r.)

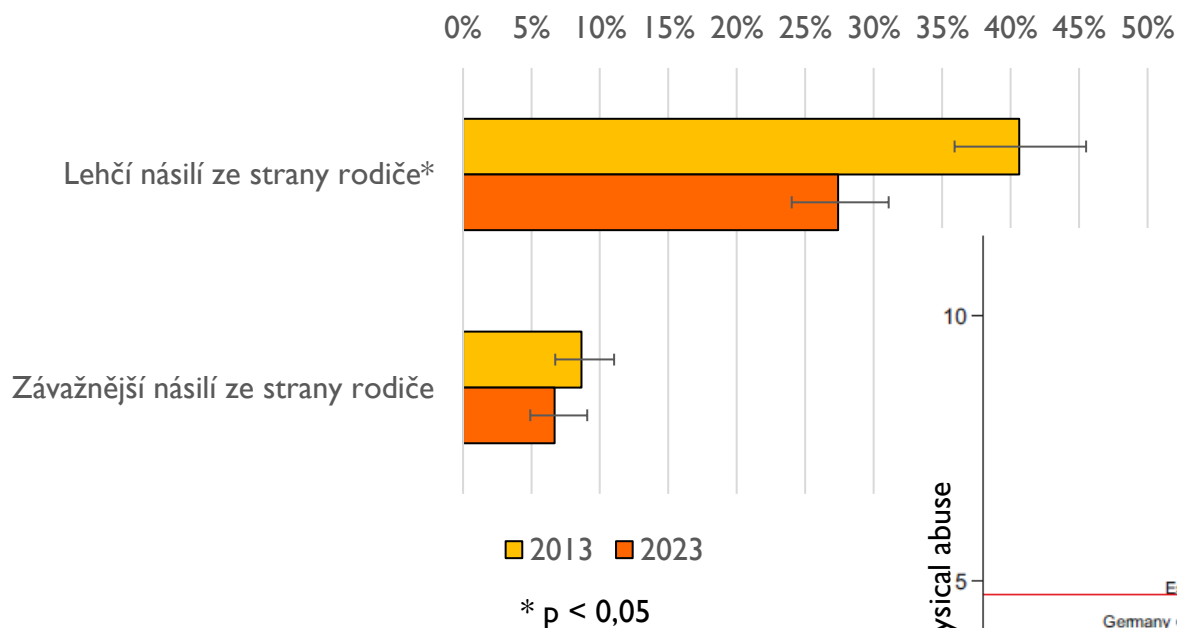
Srovnání viktimizace za poslední rok v ISRD3 a ISRD4

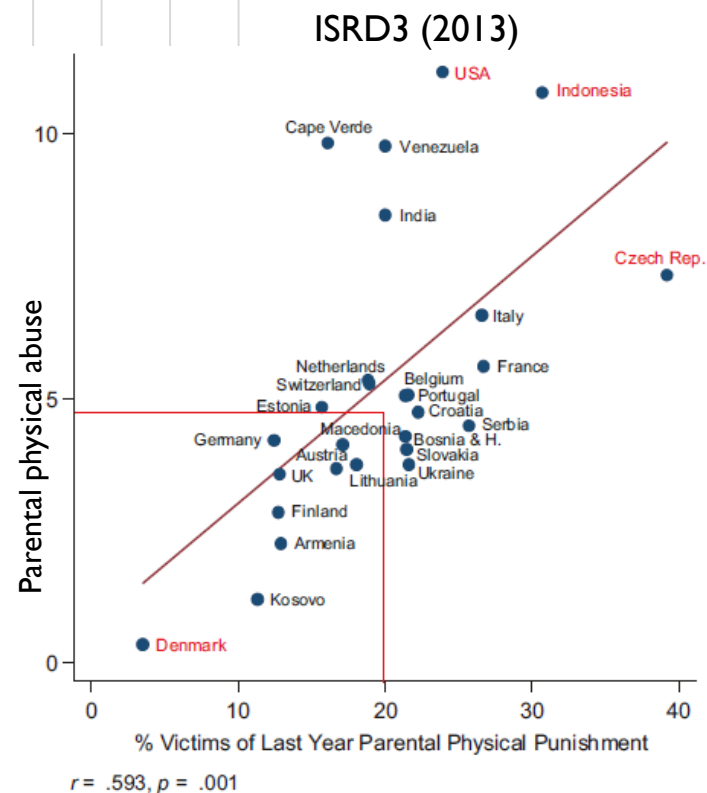
Menší změna formulace otázky → může mít určitý vliv

Fyzické trestání/násilí ze strany rodičů – prevalence za poslední rok v ISRD3 a ISRD4

- pozitivní je snížení prevalence lehčího násilí ze strany rodiče v roce 2023
- nicméně i po snížení jsou obě prevalence velmi vysoké (cca na úrovni Itálie v minulé vlně výzkumu ISRD3)

Odkazy na starší analýzy násilí na dětech v ČR:

- [Násilí na dětech — současná situace v ČR a vývoj od roku 1999](#) (2016)
- [Corporal punishment of children by parents in the Czech Republic: Attitudes, prevalence rates, and intergenerational transmission of violence](#) (2018)

VÝSTUPY PROJEKTU ISRD4

- Výstupy jsou dostupné na webu projektu: <https://ksoc.ff.cuni.cz/isrd/>
 - Signální zpráva z výzkumu
 - Prezentace z Kriminologických dnů
 - ...postupně další výstupy
- Kniha s výstupy z ISRD4 v ČR – vydání v Karolinu v roce 2025
- První mezinárodní výstupy – plánovaná OA publikace na rok 2025
- Web celého projektu ISRD: <https://isrdstudy.org/>